

Åshammar 2024 06 10

Remissyttrande över delbetänkandet Jakt och fiske i renbetesland SOU 2023:46

Förbundet Sveriges Småbrukare har beretts möjlighet att lämna remissvar till rubricerade delbetänkande. Vi är en riksorganisation för medlemmar med naturbruk och sympatisörer över hela landet. Vi har därmed kontakter och beröring med parter även inom det så kallade renskötselområdet. Förbundet är sedan några år också delaktigt i det så kallade Programrådet för traditionell kunskap, som vilar på ett regeringsuppdrag om fokalpunksansvar (för CBD 8j och 10c) som för närvarande förvaltas av Sametinget. Förbundet har tagit del av den aktuella remissen och översiktligt följt framväxten av övrig information på renmarksutredningens hemsida.

Utifrån detta lämnar Förbundet Sveriges Småbrukare nu följande synpunkter angående delbetänkandet.

Helt grundläggande är att det finns ett behov av att ta fram och synliggöra mer kunskap om den historiska markanvändningen generellt i norra Sverige. Det gäller för såväl statens mark ovan odlingsgränsen, för all annan mark där det bedrivs rennäring liksom för all övrig mark. Det är varken rimligt eller långsiktigt hållbart att bedriva en långsiktig politik som vilar på felaktiga kunskapsgrunder.

Det har vuxit fram ett betydande kompletterande kunskapsunderlag genom arkeologi, historia och arkeogenetik som bättre och i en ny belysning beskriver inträde och förekomst av flera olika folk och näringar sedan förhistorisk tid. Dessa nya kunskaper har ännu inte implementerats i statlig politik och förstås inte heller i direktiven för den nu aktuella utredningen. Det är vår bedömning att detta erfordras som en fastare grund och som utgångspunkt för erforderliga statliga beslut om framtida politisk inriktning i norra Sverige rörande hållbar markanvändning, hänsynstaganden till landsbygdsnäringar, traditionella brukarkulturer, lokala samhällen, urfolk och minoritetsgrupper. Det gäller inte minst för det traditionella små- och fjälljordbruk som under det senaste århundradet närmast helt eliminerats i norra delarna av landet, uppenbarligen och inte i obetydligt grad på grund av en dominerande rennäring- och urfolkspolitisk agenda. Inte minst erfordras en sådan ny kunskapsgrund gentemot en opinion och omvärld som idag uppenbart saknar denna historiska kunskap och därmed driver sina åsikter utifrån felaktiga grunder, vilket kan iakttas och noteras såväl nationellt som internationellt.

Den aktualiserade Girjas-domen med sina förutsättningar och omständigheter kan enligt vår uppfattning inte ligga till grund för framtida utformning av lagar som rör någon markanvändning vare sig på statlig mark ovan odlingsgränsen eller andra områden där det bedrivs rennäring.

Vi vill erinra om det nya kunskapsmaterial som framtagits på uppdrag av JK och med anledning av det så kallade Talma-målet. Visserligen ligger detta material nu i en pågående rättsprocess, men det ger en tydlig indikation på ett potentiellt paradigmskifte. Det är en aktuell aspekt att detta kunskapsmaterial hittills inte beviljats presentation inom Renmarksutredningen. En annan och mer grundläggande aspekt är att det inte kan uteslutas att det kan finnas motsvarande nya kunskaper och nya perspektiv vad gäller övriga folkgrupper, kulturer, markanvändning och traditionella näringar inom samtliga övriga delar av det nuvarande så kallade renskötselområdet och tillbaka till förhistorisk tid.

Det kan därmed ge helt nya förutsättningar och utgångspunkter för en framtida politik. Enligt vår uppfattning är det inte sannolikt och trovärdigt att detta arbete kommer att kunna genomföras inom den nuvarande renmarksutredningen utan vi bedömer att det behövs ett helt nytt initiativ från staten för att ta fram dessa erforderliga nya kunskaper.

Åshammar 2024 06 10

Sammanfattning

Det är vår uppfattning av direktiven är alltför styrda och snäva samt att upplägget för den nuvarande renmarksutredningen varken fyller kraven för att hantera detta komplexa arbete, eller för att åstadkomma ett sådant trovärdigt och heltäckande kunskapsunderlag som erfordras. Vi föreslår därför att den nuvarande renmarksutredningen läggs ner. Som en konsekvens av detta är det vidare vår uppfattning att det tills vidare är rimligt att länsstyrelserna, som statens företrädare, fortsätter att hantera jakt- och fiskeupplåtelseerna.

Det är vår uppfattning att det officiella kunskapsunderlaget som grund för den framtida statliga politiken behöver uppdateras och historiska grunder, förutsättningar och behov för övriga folkgrupper, kulturer, markanvändning och traditionella näringar behöver klargöras och göras officiellt kända och legitima. Detta som en grund för att politiken ska kunna tillmötesgå de framtida behoven av likabehandling av folkgrupper och en hållbar framtid i norra Sverige, såväl ekonomiskt och ekologiskt som socialt och kulturellt.

För Förbundet Sveriges Småbrukare

Jonas Wangsten
Ordförande